

Několik soudruhů požádalo redakci Reflektora, aby tu a tam byly uveřejňovány v Reflektoru také ukázky z poezie oněch mladých básníků a spisovatelů, kteří sice hlásí se k Leninovi a naší straně, ale v poezii jdou cestami dělnictvu většinou lhostejnými nebo nesrozumitelnými. Redakce činí v tomto čísle počátek, otiskujíc bujnou báseň Vítězslava Nezvala, mladého lyrického býka nezkrotného temperamentu a nadání. I požádala mě, abych našim dělnickým čtenářům řekl k tomu několik vysvětlujících slov o těchto mladých lidech bujných, kterých je snad méně než půl tuctu, ale nadělají si hluku a reklamy jako světový klub sportovní.

Jak známo, přišli tito básníci a teoretikové do literatury jako *spisovatelé proletářští*. Ale jediný Jaroslav Seifert z nich našel ve své první sbírce básnické Město v slzách nové, bezprostřední a slibné tóny povahy čistě proletářské, protože jako naivní málo školami vyceповaný proletář z předměstského ovzduší dělnického a polodělnického vyjadřoval samorostlou téměř formou třídní city a představy svého skutečného života. Všichni ostatní — a Seifert pak rychle za nimi — dali se cestou obvyklého literátství: počli dělat vědomou literaturu a hledat své místečko v „literárním světě“. Tu jejich třídní ideologie proletářská nemohla zabránit tomu, aby „literární svět“, ve kterém počali žít a který je nutně prosáklý měšťáckým myšlením a cítěním, nepudil je rychle nad rodnou nebo adoptova-

nou třídu proletářskou do oněch zdánlivých „nadtřídních“ výšin, v nichž musí se podle svého nejhlubšího cítění a v důsledku umělecké tradice, vzniklé v měšťáckém světě, pohybovat každý pravý básník.

Tu pochopili, že nemohou platit již za básníky *proletářské*, nýbrž nejvýše za básníky *pro proletariát*. Básníkem tohoto stadia byl Jiří Wolker, formou nejméně revoluční, v polovině své lidské i básnické osobnosti zatížený maloměšťáctvím, ale neskonale opravdový a poctivý. Pro svou maloměšťáckou polovinu stal se sympatickým intelektuální buržoazii, pro revoluční poctivost stalo se jeho jméno drahým a populárním v uvědoměném českém dělnictvu. Je směšné rozumovat o tom, dohadovat se toho, která část jeho osobnosti byla by v dalším jeho vývoji nabyta převahy. Je to měšťácká, individualistická pověra, že člověk má sebe celého v sobě, neboť většinu každého vytváří ustavičně okolní život.

Ale proletariát je něco zcela jiného než „literární a umělecký svět“. Kdo žije v duchu tohoto světa a chce mít v něm úspěch, nemůže sloužit literárně a umělecky proletariátu, ledaže by představoval objev, jaký se vyskytuje nesmírně zřídka. Wolker umřel a ostatní, jdouce za Karlem Teigem, svým teoretickým bubeníkem, vzdalovali se rychle od proletariátu a vnikali stále hlouběji do „uměleckého světa“. Nastal konec „proletářského umění“ a nastal dříve, než se mohlo pokusit využít všech svých možností, patrně proto, že zvolněné tempo světové revoluce a všechny ty její obtíže pomalu se zjevující nebyly již vhodnou atmosférou pro lyriky.

Z celé této „výpravy chudých“ zbyl dnes jen tzv. poetismus, splepený Karlem Teigem dosti obratně z prvků velmi starožitných. Je to nový vpád tzv. čisté lyriky do české poezie. Závit na úžicím se šroubu, kterým měšťácká poezie zavrtává se do hrobu. Ve snažení našeho Devětsilu je tento poetismus vlastně jen pátým kolem u vozu, aby tu byl také nějaký objev generace: hlavní myšlenky této nejmladší moderny jsou z oboru výtvarného, nejsou v jádru nové, ale zdravé a přizpůsobené dobře dnešním potřebám.

Neztratíme samozřejmě ani Teiga, ani poetismus, ani Nezvala. Jejich kozelce jsou alespoň veselé, jejich dobré články a básně jsou pro literaturu vždycky něco a vždycky lepší než ubohá poušť českého písemnictví programově měšťáckého nebo maloměšťáckého. Politujeme však, že tak rychle a důkladně podlehli svodům „literárního a uměleckého světa“ s jeho směšně titěrným obecnstvím, které zvláště u nás za ta léta české „samostatnosti“ neskonale zhlouplo, a že se s tak lehkým srdcem zřekli proletariátu, aniž ve skutečnosti z něho poznali něco cennějšího, než je hromádka různých bonzů.

Návrat k čisté lyrice v poezii je vítězství oportunistu, vzdání se zápasu, kapitulace před starým světem, je to také návrat k individualismu, útěk od davů. Poetismus je zhola zbytečné nošení dříví do lesa, další nacpávání bohatých, zatímco chudí jsou znova na mizině. Literární historie bude nadbytečně obohacena o několik jmen, ale linie vývoje se nalomila reakčně.

Dnešní moderní mládež literární a umělecká hlásí se ráda k purismu, tj. k čisté a účelné formě. Až si přečtete Nezvalovu báseň, řeknete nám, co jste nám řekli o povídce Vančurově z 1. čísla Reflektoru: proč tolik kudrlinek, ornamentů, ducha-plných nápadů a tak málo prostých a jasných slov? Literát právem nazve tuto báseň dobrou, velmi dobrou dokonce, ale tisíce našich čtenářů řeknou: to je pro ty, kteří už všechno mají, to není pro chudou pakáž...

Jak je možno však, že mladí lidé, kteří se přiznávají k velikému inženýru revoluce Vladimíru Iljiči, pracují toliko pro bohaté?

Soudruhu Nezvale, tvůj lyrický pud je tak silný, že by dostal první zlatou medaili na hospodářské výstavě, kdyby se proměnil ve čtvernožce. Jaká ironie osudu, že tuto sílu servíruješ deseti kamarádům a několika tuctům intelektuálů z vyžilé třídy, zatímco zástupy hladových a žíznivých sbírají po cestách odpadky! A to všechno pro krásné oči sirény, které měšťáci říkají umění, ale z které, kdybys ji svlékl a umyl, zbude cumploch. A to všechno z maloměšťáckého předsudku, tak milého všem oportunistům a chudokrevným lidem, že verš

nesmí být ani kladivo ani srp, že nesmí být ze železa, nýbrž z fajnově cizelovaného stříbra a zlata jako řehťáček, kterým kojná baví nemluvně, aby bylo hodné.

(Reflektor 1, č. 11, červen 1925)